

Projekt rozvoje areálu Camphillu v obci České Kopisty v České republice.

Cílem projektu je připravit a naplánovat budoucí rozvoj areálu Camphillu. Proto vznikla architektonická studie a architektonický model. Slouží k ujasnění si celého záměru a k dalším krokům při podrobnějších projektech jednotlivých budov. Projekt vznikl z iniciativy současných obyvatel a zakladatelů Camphillu. Nyní tam žijí dvě rodiny, dva spolupracovníci, bydlí tam pět mentálně postižených, několik dalších dojíždí a jsou tam provozovány tvořivé dílny (textilní, keramická a práce v zemědělství).

Obec České Kopisty leží 80 km severně od hlavního města České republiky Prahy. A je vzdálena asi 30 km jižně od hranic s Německem. Vesnice se nachází poblíž města Litoměřice u soutoku řek Ohře a Labe. Areál Camphillu je v centru obce a tvoří ho dva původní zemědělské statky z 19. století. Většina staveb je v horším technickém stavu. Bylo to způsobeno užíváním v době komunistického režimu a také záplavami z Labe, které se tam vyskytují.

V současnosti je umístěno chráněné bydlení pouze v jednom ze stávajících domů. Tvořivé dílny jsou v dalším samostatném domě, kde se v podkroví budují nové ubytovací kapacity. Do budoucna je přáním rozšířit Camphill do pěti komunitních domů. A v jedné ze zemědělských usedlostí plně rozvinout zemědělskou a hospodářskou činnost s chovem zvířat. Zadáním a cílem bylo rozprostit účely využití rovnoměrně po celém areálu a mezi budovami vytvářet intimní prostory a zahradní zákoutí. Šlo nám o to vytvářet prostory s odlišnou náladou, aby se atmosféry nemíchaly, aby měly svoje zvláštní hranice. Tak je mohou lidé lépe prožít. Zvláštními hranicemi nálad jsou například myšleny hranice domů vůči sobě, cestičky mezi nimi, nebo například zvýšené záhonky vymezující intimní odpočinková zákoutí.

Přál jsem si, aby projekt vznikl sociálním způsobem a aby do něj mohly vstoupit pravdivé utvářející síly ducha. A to ducha společenství Camphillu ale i tvůrčího ducha jeho jednotlivých obyvatel. Proto jsem doporučil, aby ke vzniku modelu byla použita modelína a jako základní metoda utváření modelování. Je to způsob, kdy mohou tvůrčí síly inspirace společenství i jednotlivců přímo vstupovat do utvářené hmoty. Zároveň to, co vzniká, všichni vidí, mohou se k tomu vyjádřit a dochází ke shodě ve společenství. Vzniká tak živé umělecké dílo, podle Rudolfa Steinera jedno z nejvyšších umění "dílo sociální". Model jsme modelovali dva dny ve skupině asi deseti lidí a velmi jsme si to s tvůrčí radostí užili. Takové společné tvoření má z duchovního hlediska další výhodu. Vše, co vzniká, každý vědomě prožije, může se s tím duševně spojit. Dílo se mu stává vědomě přijatým a ve světě o něj potom jasně svou vůlí usiluje. To se nám daří a některé z plánovaných částí již vznikly. Například schodiště s bezbariérovou rampou a celodřevěná pergola s balkónem nad vstupem do současného hlavního komunitního domu (viz obrázek číslo...).

Dalším důvodem pro použití metody modelování byla potřeba plasticko-architektonického utváření. Je to základ pro uměleckou práci s volnými éternými silami, které vstupují do utvářené díla. Plastické zpracování architektury je jedním ze základních pilířů, o kterých mluvil Rudolf Steiner, když hovořil o organicky utvářené architektuře. O architektuře, která svými tvary podporuje síly regenerace a zdraví a je vhodná pro rozproštění stále méně pohyblivého éterného těla současného člověka. Model jsme proto dělali z plastelíny, kterou lze organicky formovat. Je to tvárný materiál, který dovoluje proměny a lze se k němu dobře vracet i po několika dnech a provádět úpravy a vylepšení tvarů. Tento materiál je také vhodný pro možnost zpracování změn v čase, protože nikdy neztvrdne. Práce s hlinou nebo s plastelínou umožňuje, aby do díla vstupovaly jemné nálady ze světa

elementárních bytostí. Přes konečky prstů člověka do citlivě a pomalu utvářeného díla vstupují nálady elementárních sil i světa inspirace vyšších duchovních hierarchií. Když se dílo podle modelu bude pečlivě realizovat, tyto nálady se přenesou do budoucích prostor.

V rámci areálu vzniknou tyto stavby: pět komunitních domů, společenská budova s jídelnou a divadlem, budovy pro zemědělskou činnost se stájem pro chov domácího zvířectva, areál zemědělského dvora, sklady zeleniny, tvořivé dílny (keramická dílna, textilní dílna) a provozy sociálního podnikání (výroba a zpracování vosku a svíček, zpracování vlny, truhlárna, biopekárna chleba a sušárna bylin a ovoce), kaple a společný shromažďovací prostor, penzion a ubytování pro dobrovolníky a pro děti z waldorfských škol (v rámci ekovýchovy), zeleninová zahrada, vnitřní dvůr a bylinková zahrada, dvůr s venkovní pekárnou, přístřešek na přípravu biodynamických preparátů, přístřešky na kola a přístřešky pro parkování automobilů (prostorově oddělených s vjezdem z ulice) a garáž-opravna aut a strojů.

Model jsme utvářeli tak, že jsme od počátku hovořili o umístění jednotlivých budov. V modelu jsme jemně vyciňovali a utvářeli jejich vhodnou vzdálenost mezi sebou. Zvažovali jsme jejich účel, tvar a velikost. Detailně jsme si ve skupině vzájemně vyříkali a prodiskutovali umístění a orientaci vstupů všech staveb. Právě vstupy jsou důležité, skrze ně budou domy promlouvat k obyvatelům i návštěvníkům. Při vlastní tvorbě jsme vnímavě kladli do modelu na budoucí místa budov kousky plastelíny a vymezovali jejich budoucí tvar. Vědomě jsme pozorovali, jaké souvislosti v nově utvářeném prostoru vznikají. Tvary a poměry mezi nimi nám tvořivě vznikaly pod rukama. Postupně jsme tak stvořili všechny plánované budovy v areálu. Postup prací na modelu jsem vedl tak, abychom pracovali s pocitovými hranicemi v prostoru. Vycházejí z duševního prožívání prostoru. V kladení kousků plastelíny do modelu se tak projevuje duchovnost ve vůli. Není to prvotně pouze rozumové. Takováto tvorba obsahuje situace, kdy se může vyjádřit Já jednotlivců ve skupině. Při procesu tvorby bylo možné dále vnímat, kdo z účastníků přichází s nosnými podněty. Ty jsem ve tvarech nechal účastníky zachytit a rozvinout. Staly se z nich postupně nosné prvky pro celé zformování i výraz domů a jsou předpokladem pro vznik stylu. Styl přináší řád a uklidňující náladu. Ta se proměňuje do vyrovnaných událostí ve společenství. Jednotný styl lze spatřit například v návrzích tvarů oken a dveří nebo v jednotném charakteru tvarů střešních vikýřů.

Naším přáním je používat během výstavby umělecko-řemeslné postupy a ruční práce vycházející z goetheanistického umění. Tvary staveb budou plasticky bohaté. Pracovat budeme s dutými, vypouklými i dvojitě přetočenými plochami. Uplatníme čisté přírodní materiály nejenom pro jejich krásu, ale také pro prohloubené zážitky a rozvoj našich dvanácti smyslů. Například hrubší kamenná dlažba, na které zažijeme a musíme překonávat určitou nerovnost. Nebo používání vhodných stimulujících nebo uklidňujících barev a živé lazurování pro výmalbu pokojů uživatelů. To vše s cílem a pro podporu rozvoje léčivě působící architektury.

Akad.arch. Oldřich Hozman

Camphill v Českých Kopistech: www.camphill.cz

Popisky výkresů:

Přízemí (soubor s názvem):

1. komunitní dům I.
2. jídelna
3. kuchyně
4. kotelna
5. třídění odpadu
6. komunitní dům III.
7. komunitní dům II.
8. pekárna chleba a sušárna bylin a ovoce
9. chov krav a koní
10. chov drobného domácího zvířectva
11. chov slepic
12. přístřešek pro chov slepic
13. sklad zemědělských strojů a nástrojů
14. shromažďovací prostor
15. obchod
16. zázemí pro práci na zahradě
17. textilní dílna
18. keramická dílna
19. truhlárna
20. sklad zeleniny
21. vnitřní odpočinkový dvůr s bylinkovými zákoutími
22. venkovní pekárna chleba s přístřeškem
23. přístřešek pro míchání biologicko-dynamických preparátů
24. dům spoluzakladatele Camphillu v České Republice.
25. vnitřní zemědělský dvůr
26. zeleninová zahrada
27. sklad zahradního náčiní
28. parkování automobilů s vjezdem ze sousední ulice

1. patro (soubor s názvem):

1. komunitní dům I.
2. divadlo
3. komunitní dům III.
4. komunitní dům IV.
5. sakristie
6. kaple
7. komunitní dům II.
8. pekárna chleba a sušárna bylin a ovoce, ubytování dobrovolníků
9. penzión a ubytování pro dobrovolníky a pro děti z waldorfských škol
10. komunitní dům V.

2. patro (soubor s názvem):

1. divadlo
2. sušárna bylin a ovoce
3. komunitní dům III.
4. komunitní dům IV.
5. balkón s varhanami
6. kaple
7. ubytování pro dobrovolníky a pro děti z waldorfských škol